

Ve Venezuele před čtvrtstoletím

Miloslav Studnička

V úžasné přírodě

Ve Venezuele před čtvrtstoletím

V úžasné přírodě

Miloslav Studnička

Autor: Miloslav Studnička
Fotografie: Miloslav Studnička, není-li uvedeno jinak

© Miloslav Studnička, 2026
© Mgr. Tomáš Zahradníček – TZ–one, 2026

ISBN: 978-80-7539-335-7 [PDF verze]

www.vydavatelstvi-eknih.cz

Obsah

Předmluva
Trnitá cesta na poloostrov Paraguaná
Pravda o empanadas aneb Zdravotní intermezzo
Páramos – nejvýše rostoucí vegetace světa
V údolí andské řeky Chama
Los llanos neboli pláně
Zajímavosti u "Silnice smrti"
"Tropický ráj" není jenom klišé
Donést batoh pod Roraimu není špás!
Na Roraimu dojdeš jako zmoklá slepice
Pár hodin na mocném Orinoku
Kamenem do nohy v Chichiriviche

Předmluva

Internet informuje o Venezuele tak, že člověk pozbývá odvahy a chuti k výpravě do této země, ač je nesmírně lákavá bohatostí a různotvárností přírody. Mnohé druhy z tamější flóry jsou známy jako mimořádně půvabné okrasné rostliny. Ale například na stránce "Cestování, stát, vláda" Ministerstva zahraničí USA se v nepříliš staré a podle všeho stále aktuální instrukci z 12. května 2025 píše: *"Necestujte do Venezuely ani v ní nezůstávejte kvůli vysokému riziku neoprávněného zadržování, mučení ve vazbě, terorismu, únosů, svévolného vymáhání místních zákonů, kriminality, občanských nepokojů a špatné zdravotnické infrastruktury. Všem občanům USA a osobám s trvalým pobytem ve Venezuele se důrazně doporučuje, aby ji okamžitě opustili."* O kus dále je ještě varování ve znění: *"Násilné trestné činy, jako jsou vraždy, ozbrojené loupeže, únosy a krádeže aut, jsou ve Venezuele běžné. Politická shromáždění a demonstrace se konají často bez předchozího upozornění. Policie a bezpečnostní složky zavedly brutální zásahy proti prodemokratickým nebo protirežimním demonstracím, včetně použití slzného plynu, pepřového spreje a gumových projektilů proti účastníkům, což občas přeroste v rabování a vandalismus."* [*]

Vzpomněl jsem si na své staré diapozitivy z expedice konané r. 2001. Když jsem, tehdy stár již 52 let, překonával se zátěží rozlehlou a unavující Gran Sabanu, a potom se spolu s 10 dalšími členy výpravy a průvodcem (indiánem Vincentem) drápal na nejvyšší stolovou horu v Guyanské vysočině, obával jsem se: Teď, když je svět otevřen cestování baťůžkářů a letenky jsou cenově dostupné, bude tento románový "Ztracený svět" frekventován asi jako Václavák. To se nestalo, a důvodem je shora uvedené varování!

Ještě plný dojmů a romantických pocitů bezprostředně po cestě, sepsal jsem sérii povídek, jež se staly součástí trojdílné knižní publikace.[†] Od té doby jsem připravoval několik odborných článků, také výstavy, a při tom jsem si opravil některé chyby v determinaci druhů a převedl jsem do digitální podoby solidní výběr fotografií. Nyní si uvědomuji, že pořízené fotodokumenty, byť ještě z fotoaparátu na svitkové filmy, mají svou hodnotu. Navíc je mohu odborně komentovat v rámci nových krátkých povídek. To tedy bude tato kniha.

---

[*] Překlad M. Studnička. V originále viz Venezuela do not travel [online]. 2025. U.S. Department of State. [cit. 26. 11. 2025]. Dostupné na: https://travel.state.gov/content/travel/en/international-travel/International-Travel-Country-Information-Pages/Venezuela.html

[†] Studnička M. (2011): S botanikem v tropech 1-2-3. Venezuela, Brazílie, Nikaragua, mexický jih.- Praha [ISBN 978-80-200-1929-5].

Trnitá cesta na poloostrov Paraguaná

Vkročili jsme, tedy naše malá výprava organizovaná (velmi špatně a nesvědomitě) v roce 2001 jednou českou CK, do Venezuely; a hned jsme zpozorovali – a dnes to určitě není jiné – neřešený problém s odpady. Nejvíce to bylo vidět ve větrům otevřené krajině, kde se mozaikovitě střídaly porosty sloupovitých a kandelábrovitých kaktusů (*Acanthocereus tetragonus*, *Cereus hexagonus*, *Opuntia bisetosa*) s trnitými křovinami s velmi hojným naditcem jehnědovitým (*Prosopis juliflora*). Španělsky se zde tyto rostlinné formace zvou "cardonales" a "espinar". My, fotografující badatelé, jsme skoro nemohli najít záběr, kde by na rostlinstvu nevlály zachycené igelitové sáčky a jiné odhozené obaly.

Cestovali jsme nepohodlným mikrobusem územím spolkového státu Falcón. Je při severozápadním pobřeží Venezuely a jeho hlavním městem je Coro. Při zastávce na jednom vyhlídkovém místě jsme viděli svérázný prodej růžic bromelie nízké (*Bromelia humilis*), nabízených v tomto předvánočním čase ke slavnostní výzdobě příbytků. Tyto rostliny, příbuzné známému ananasu, jsou tuhé a žlutozelené. Jedinkrát za svůj život kvetou malými modrofialovými kvítky, a ty se postupně otvírají v mnohočetném květenství. Opylují je kolibříci, a pro ně růžice vytváří lákadlo ve formě rudého středu. U stojanu s nabídkou těchto bromelií stála indiánská stařena. Při hledání bromelií někde v okolí nasbírala také několik orchidejí *Myrmecophila humboldtii*, ač nyní neměly svoje krásné velké květy. Tyto robustní orchideje mají ztlustlé lodyhy, jež jsou duté a uvnitř hostí symbiotické mravence. Ti rostliny chrání proti škůdcům, a také je obohacují svými dusíkatými odpadními produkty. V této pustinné vegetaci nacházejí tyto přisedavé čili epifytické orchideje vhodné stanoviště na tělech zmíněných kaktusů. Mohou se uchycovat i na malých roztroušených stromech březulích balzámových (*Bursera simaruba*), jež jsou v době sucha holé, bezlisté. Když čas dovolil, také jsem se vydával na potulku. V trnitých křovinách jsem objevil epifytickou rostlinu tillandsii křivolakou (*Tillandsia flexuosa*), patřící do téže čeledi jako bromelie. Po celém povrchu je pokryta sacími šupinkami, jimiž absorbuje vlhkost ze vzduchu proudícího od blízkého Karibského moře. Zpravidla se rozrůstá do shluků. Vznikají tím způsobem, že z adventivních pupenů zakládaných v uzlinách květenství vyrůstají dceřiné rostliny. Na dálku se šíří droboučkými semeny, létajícími ve větru díky vybavení chmýrem. Ten snadno ulpívá na křovinách, jako ty zmíněné všudypřítomné igelitové sáčky.

Dojeli jsme až na poloostrov Paraguaná, kde zapršelo a nezpevněná silnice se stala špatně sjízdnou. Z pomalu se pohybujícího auta bylo možné pozorovat jakýsi robustní, prudce

létající hmyz, usedající do bludišť z trnitých křovin ze zmíněného naditce jehnědovitého. Když po chvíli auto úplně uvízlo v červenavém bahně z rozměklé tropické půdy lateritu, naskytla se příležitost vystoupit a pustit se do zjišťování, o co jde. Nyní bylo slyšet i vrčení kmitajících křídel. Podle způsobu letu se zdálo, že to jsou obří sarančata. Přiblížit se k některému z nich však nebylo možné, protože tento tvor má bystré oči a je velice plachý. Fotografie asi sotva bude, připustil jsem, jsa vyčerpán, obtěžkán blátem a zahalen zmazanou pláštěnkou. Alespoň mikrobus se konečně prohrabal na hlavní, asfaltovou silničku. Tam jsme také my, pěší pozorovatelé, mohli provést hrubou očistu.

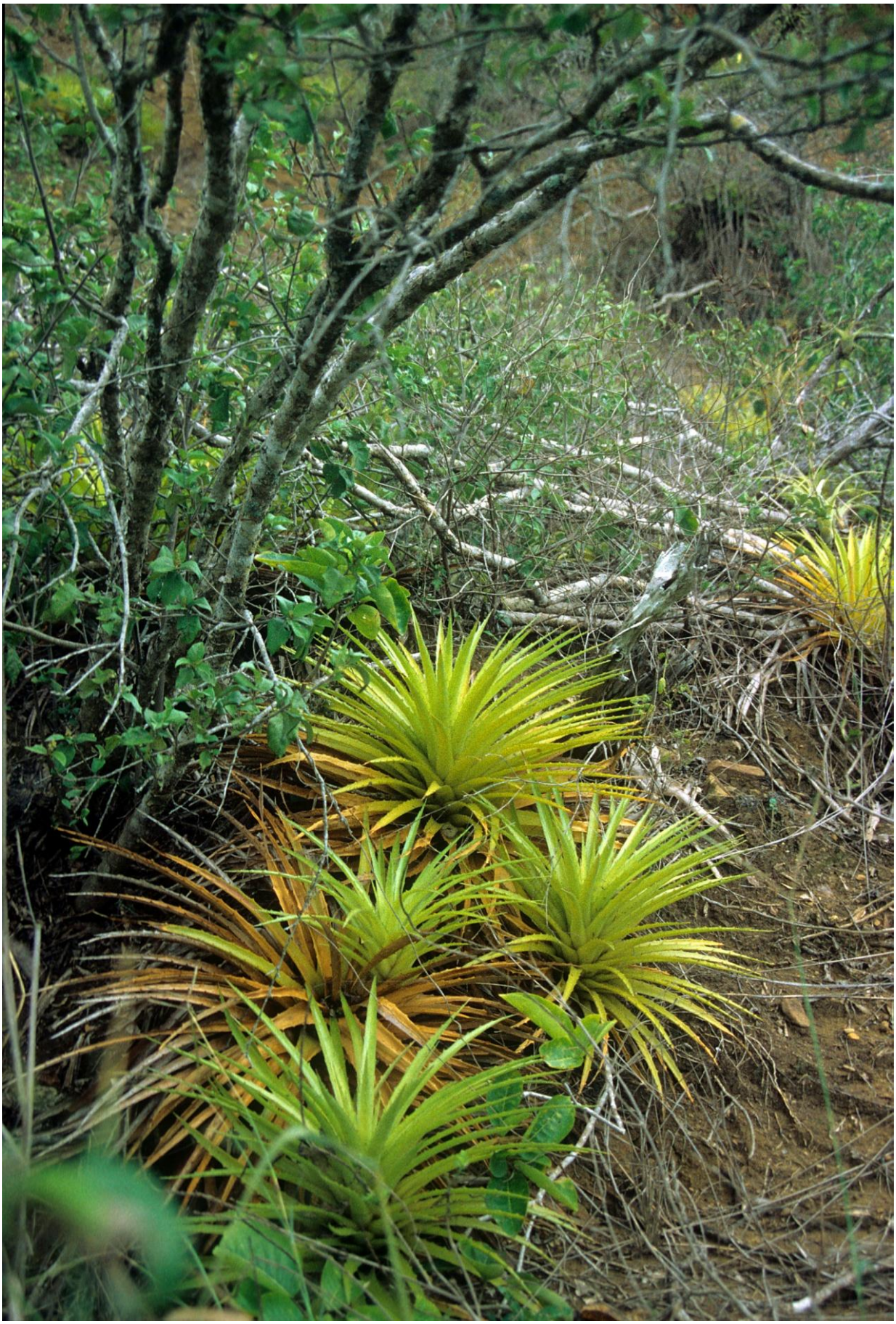
Jeden exemplář sarančete dosedl na silnici a hotovil se k odrazu pro další vzlétnutí. Tu se divoce přiřítil Land Rover, vylekaný hmyz se odrazil kolmo vzhůru a narazil do spodku auta. Saranče zůstalo ležet omráčeno na silnici. Teprve nyní jsme mohli obdivovat jeho pestrobarevné a zajímavě tvarované tělo a velká strakatá křídla. Tento druh, *Tropidacris cristata*, je při svém velkém areálu ve Střední a Jižní Americe barevně variabilní, ale zdejší populace byla vzhledově jednotná. Je to největší ze všech sarančat (Acrididae). Sedící dosahuje včetně složených křídel délky 14,5 cm, rozpětí křídel činí až 24 cm a váha až 30 g. Živí se rostlinnou potravou.

Hned na počátku cest po Venezuele jsme tedy měli štěstí na pozoruhodná dítka tropů! Avšak provázela nás nepěkně a nesolidně se chovající vyslankyně cestovní kanceláře, a také její přítelkyně, Venezuelka studující v Čechách, s nejasným posláním. Nevěstilo to nic uklidňujícího, a tak jsem měl i pod tropickým sluncem mrazení v zádech; neboť Venezuela není idylickou zemí a není proniknutelná pro cestovatele neobeznámené s jejími nástrahami.

Formace trnitých křovin, s místním označením "espinar". Osidluje nehostinnou půdu – laterit hnědočervené barvy. Keřové patro tvoří hlavně naditec jehnědokvětý (*Prosopis juliflora*) z čeledi bobovité. Sloupovité kaktusy *Stenocereus griseus* jsou indikátory suchého substrátu. Blízké Karibské moře ovšem vydatně zvlhčuje vzduch, čehož využívají některé další zajímavé rostliny

Bromelie nízká (*Bromelia humilis*), druh typický pro formaci trnitých křovin.

Tuhé tučnolisté a háčkovitými zuby vyzbrojené růžice bromelie nízké kvetou jen jednou za život. Když se rostlina připravuje ke kvetení, tvoří červený střed. Ten slouží k přilákání kolibříků, opylujících drobné fialové kvítky. Z téhož prostředí pocházejí orchideje *Myrmecophila humboldtii*, vystavené na stojanu nad prodejnými bromeliemi

Tillandsia flexuosa, epifytická rostlina z trnitých křovin, je po celém povrchu pokryta sacími šupinkami, jimiž absorbuje vlhkost ze vzduchu proudícího od blízkého Karibského moře. Nahoru vyhnala rozvětvené šlahounovité květenství, v jehož uzlinách později vyraší dceřiné růžice

Saranče *Tropidacris cristata* z poloostrova Paraguaná. Sleduje vždy bystře okolí a plaše odlétá těsně nad neprostupným porostem na vzdálenost mnoha metrů. Je nedostižná. Pořízené fotografie jsou dílem náhody: Jedno saranče za jízdy srazil terénní automobil